

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และแนวโน้มการบริหารการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะและความสำคัญของเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ทั้งภาครัฐและเอกชน นักธุรกิจ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารสถานศึกษาบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น 3 รอบ และนำความคิดเห็นในรอบที่ 3 มาเป็นข้อสรุปของการวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้

การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการสำคัญของการใช้เทคนิคเดลฟาย ได้แก่ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัยได้เป็นอย่างดี ผู้เชี่ยวชาญนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความสนใจในเรื่องที่ทำการวิจัย ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ

1. การกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการที่นำมาใช้แทนการประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพราะในทางปฏิบัติเป็นความลำบากอย่างยิ่งที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญมาประชุมพร้อมกัน ดังนั้น จึงมีผู้คิดเทคนิคเดลฟายมาใช้แทน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจแล้วนำมาความคิดเห็นเหล่านั้นไปวิเคราะห์เพื่อสรุปมติของผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น หากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ซึ่งอัตราการลดความคลาดเคลื่อน (error) จะมีน้อยมาก

2. การเลือกผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติดังนี้ คือ

- 2.1 เป็นผู้นำทางความคิด มีความรอบรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 2.2 เป็นผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาในฐานะเป็นมรดกโลก

2.3 เป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

2.4 เป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมกับเรื่อง ที่ทำการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 20 คน จากนั้นผู้วิจัยนำรายชื่อและประวัติของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ที่ได้พิจารณาคัดเลือกไว้เสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณากลับกรองให้ได้ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเรื่องที่จะทำการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้และการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในช่วง 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 รอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่หนึ่ง การสร้างแบบสัมภาษณ์รอบแรก ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดประเด็นที่ต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550)

2. นำคำถามที่ยกกว้างขึ้นปรึกษาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

3. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์จนได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ในรอบแรกนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550) โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขอบข่ายด้านเนื้อหาที่จะศึกษา ดังนี้คือ

1. คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ อันได้แก่ ความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงาน เข้าใจสภาพและความแตกต่างของมนุษย์ สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี ความสามารถในการตัดสินใจ

ตั้งการ ความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และความสามารถในการแสดงพฤติกรรมทางการบริหารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ อันได้แก่ คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ ทักษะการบริหาร และการหาแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

3. คุณลักษณะด้านการอนุรักษ์และใช้อยุทธยาเป็นแหล่งการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และใช้อยุทธยาเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยบูรณาการอยุธยาบรมคโลกเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

4. คุณลักษณะด้านการเผยแพร่และพัฒนานครประวัติศาสตร์อยุธยา อันได้แก่ ความสามารถในการเผยแพร่เกียรติภูมิของนครประวัติศาสตร์อยุธยาต่อเยาวชนไทย ประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติ ความสามารถในการพัฒนานครประวัติศาสตร์อยุธยาให้สอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาของกรมศิลปากรแล้วนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามในรอบต่อไป

ขั้นที่สอง การสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาจำแนกเป็นข้อกระทง โดยคัดเลือกข้อมูลที่เป็นการคาดการณ์แนวโน้มอย่างชัดเจน และรวบรวมเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน และพยายามคงความหมายตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ซึ่งจะได้แบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แต่ละช่วงมีคะแนนต่างกัน โดยมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

นำแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 20 ท่านตอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550)

ขั้นที่สาม การสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ที่ได้รับคืนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน มาวิเคราะห์หาคำมัชฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายข้อกระทง แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 ซึ่งมีข้อกระทงเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบนี้จะคัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางขึ้นไปคือ มีค่ามัชฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป แบบสอบถามในรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับทราบความคิดเห็นของกลุ่ม โดยมีการแสดงตำแหน่งของค่ามัชฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นแตกต่างหรือไม่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพียงไร และเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ทบทวนคำตอบของตนเอง ซึ่งอาจจะเปลี่ยนคำตอบใหม่ได้หรือยืนยันคำตอบเดิม ขอให้แสดงเหตุผลประกอบด้วยในกรณีที่คำตอบของตนอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ

1. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความร่วมมือในการตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการวิจัย เน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่มีต่องานวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดมาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยการพยายามคงรูปภาษาสำนวนเดิมจำแนกเป็นข้อกระทงรวบรวมเนื้อความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกันจะได้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเพื่อลงน้ำหนักคะแนนตามระดับความคิดเห็น
3. เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์หาคำมัชฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายข้อแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 เพื่อส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้งหนึ่ง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาคำมัชฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณาเลือกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมาสรุปเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2-3 นั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window version 10 ซึ่งแปลความหมายของค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2529 : 14)

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.49 ลงไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด หรือไม่เห็นด้วยเลย

การแปลความของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ ข้อความใดที่มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น สอดคล้องกัน (consensus) จะคัดเลือกเป็นกรอบความคิดเพื่อกำหนดเป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2546 – 2550)